

Gavhelo Ja Matshilisao	Ndivho	Ndi nnyi ane a nga ita khumbelo?	Tshelede ya gavhelo	Ndingo ya masheleni (tshelede ine ya dzhena yo fhelela na ndaka ine ya nga tenda u vha gavhelo)
Gavhelo Ja u Unḁa Nwana	Thikhedzo ya masheleni kha vhalondoti vha vhana vha shayaho.	Vhabebi kana vhalondoti vha vhuthogwa vha vhana vho bebiwaho nga dzi kana murahu ha dzi 31 Nyendavhusiku 1994 (vha re na miṁwaga ya 18 kana nga fhasi). Vhadzulapo vha SA + tshidzulapo tsha tshoṱhe + tshavhi.	R 420	Muholo: Muthihi = R34 2000 pm or R50 400 pa O Malwaho = 8 400 pm or R100800 pa A huna ndingo ya ndaka.
Gavhelo Ja Nwana ane a khou tou Ṱhogomelwa	Thikhedzo ya masheleni kha vhalondoti vha vhana khou tou Ṱhogomelwa (ni tea u vha na ndaela ya khothe)	Vhabebi vhane vha khou Ṱhogomela vhana vhare nga fhasi ha 18 (kana u swikela kha 21 sa ndaela ya mushumela vhapo) Vhadzulapo vha SA + tshidzulapo tsha tshoṱhe + tshavhi.	R 1000	A huna ndingo ya ndaka.
Gavhelo Ja Vhaḁitikaho nga u Londotwa	Thikhedzo ya masheleni kha vhalondoti vhane vha khou ṁetshedza vha khou londa vhana lwa tshoṱhe na vhuwadze ha muhumbulo na vholefali muvhilini (vha tea u ṱoliwa mutakalo).	Mubebi kana mulondoti kana mubebi a Ṱhogomelaho vhana vha miṁwaha ibvaho kha 1 u swikela kha 18 (hu si zwitshetshe). Vhadzulapo vha SA + tshidzulapo tsha tshoṱhe + tshavhi.	R1 780	Muholo: Muthihi = R17 800 pm or R213 600 pa O Malwaho = R13 740 pm or R164 880 pa A huna ndingo ya ndaka
Gavhelo Ja Vhuholefali	Thikhedzo ya muholo kha vhatu vhahulwane vhane vha sa kone u shuma nga mulandu wa vuholefali muhumbuloni kana muvhilini.	Vhatu vhahulwane vha re na miṁwaha ya 18 kana u fhira Vhadzulapo vha SA + tshidzulapo tsha tshoṱhe + tshavhi.	R1 780	Muholo: Muthihi = R6 150 pm or R73 800 O Malwaho = R13 740 pm or R164 880 pa Ndaka: Muthihi = R1 174 800 kana O Malwaho = R2 349 600
Gavhelo Ja Vhaaluwa	Thikhedzo ya masheleni kha vhanna na vhafumakadzi vhahulwane.	Miṁwaha ya 60 na u fhira. Vhadzulapo vha SA + tshidzulapo tsha tshoṱhe + tshavhi.	R1 780 (+ R20 arali vha tshi fhira 75)	Muholo: Muthihi = R6 870 pm or R82 440 O Malwaho = R13 740 pm or R164 880 pa Ndaka: Muthihi = R1 174 800 kana O Malwaho = R2 349 600
Gavhelo-nga-Thusedzo	Thikhedzo ya masheleni kha vhatu (vhane vha vho hola Mundende wa Vhaaluwa, wa Vhahali vha Nndwani kana Mundende wa Vholefali) vha khou ṱoḁa Ṱhogomelo ya tshifhinga tshihthe kha muṁwe muthu.	Vhatu vhahulwane vha re na miṁwaha ya 18 kana u fhira Vhadzulapo vha SA + tshidzulapo tsha tshoṱhe + tshavhi.	R420	A huna ndingo ya masheleni yo itwaho.
Gavhelo Ja Vhahali vha Nndwani	Thikhedzo ya masheleni kha kha vhanna na vhafumakadzi vhahulwane vho lwaho nndwani ya u thoma na ya vhuvhili ya Korea.	Miṁwaha ya 60 na u fhira. Vhadzulapo vha SA + tshidzulapo tsha tshoṱhe + tshavhi.	R1800	Muholo: Muthihi = R6 870 pm or R82 440 O Malwaho = R13 740 pm or R164 880 pa Ndaka: Muthihi = R1 174 800 kana O Malwaho = R2 349 600

“Muñwe na muñwe u na pfanelo dza u swikelela thikhedzo ya tsiredzo, zwi tshi katela, musa a sa koni u ñiunḁa na vha unḁiwaho ngae, thikhedzo ya matshilisano ya vhukuma. Muvhuso u tea u dzhia maga a mulayo na mañwe-vho o teaho, kha tshomedzo dzawo dzire hone, u itela u ḁisa mveledziso ya pfanelo idzi dzoṱhe.”

- **Sekisheni 27 ya Mulayotewa wa Afurika Tshipembe.**

“Muñwe na muñwe u na pfanelo dza makando a vhulanguli are mulayoni, a pfalaho nahone a tshimbidzwaho nga nḁila kwae... nahone muñwe na muñwe ane pfanelo dzawe dzo kwamea zwi si zwavhuḁi nga nyito ya vhulanguli u na pfanelo dza u fhiwa ndivho dzo tou ñwaliwaho.”

- **Sekisheni 33 ya Mulayotewa wa Afurika Tshipembe.**

ṰHODĒA DZA MULAYO: Nahone ndingedzo dzoṱhe dzo itiwa uri vhuṱanzi vhuñwe na vhuñwe vhu ganḁiswaho afho ndi ha vhukuma, Black Sash a i dzhii vhuḁifhinduleli kha ndozwo kana tshinyadzo ine ya nga vha hone nga mulandu wa u ḁitika kana u shumisa vhuṱanzi vhuno. Zwire ngomu afho a zwi na tsivhudzo ya mulayo. Heḁi siaṱari ḁa mbuno ḁo fhedzisela u khwiniswa nga **Lambamia 2019.**

Arali ni na mbudziso nga ha magavhelo, rwelani luṱingo kha SASSA kha luṱingo lu sa badelwi lwa thikhidzo kha :

0800 601 011

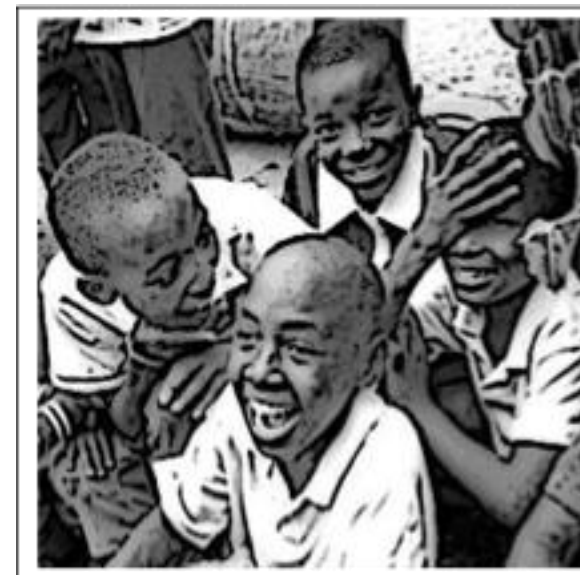
Kwamani **LUṰINGO LWA THIKHEDZO lwa Black Sash** lwa Mahala lwa thikhedzo na tsivhudzo ya paralegal

072-66 33 739
help@blacksash.org.za

YOU AND YOUR RIGHTS

Gavhelo ḁa
Matshilisano
Lambamai 2019

BLACKSASH
MAKING HUMAN RIGHTS REAL